

УДК 378.6:37.016:785

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-1-15>**Юлія ГРИЦУН,***orcid.org/0000-0003-4829-6608*

кандидат мистецтвознавства,

доцент кафедри мистецьких дисциплін

Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

(Чернігів, Україна) *yuliagritsun72@gmail.com***Вікторія ШУБІНА,***orcid.org/0000-0001-6106-2537*

викладач кафедри музикознавства, інструментальної підготовки

та методики музичної освіти

Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

(Хмельницький, Україна) *viktoriaiph2013@gmail.com***Олена СПОЛЬСЬКА,***orcid.org/0000-0002-2397-2035*

аспірантка кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури

Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв,

провідний фахівець ректорату

Тернопільського національного педагогічного університету

імені Володимира Гнатюка

(Тернопіль, Україна) *olenadovbush84@gmail.com*

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стаття присвячена дослідженню інноваційних підходів до підготовки студентів музичних закладів вищої освіти за спеціальністю «Інструментально-виконавська майстерність». Актуальність дослідження зумовлена низькою якістю музичної освіти в Україні, необхідністю її оновлення та модернізації.

Мета статті – розроблення рекомендацій, спрямованих на подолання проблем у сфері музичної освіти, які перешкоджають реалізації інноваційних підходів до підготовки конкурентоспроможних викладачів інструментально-виконавської майстерності. Для досягнення мети в процесі дослідження було вирішено низку завдань: визначено поняття «інструментально-виконавська майстерність» та завдання, які стоять перед викладачем інструментально-виконавської майстерності; розглянуто традиційні підходи до підготовки викладачів із зазначеної дисципліни; проаналізовано існуючі інноваційні підходи; визначено проблеми, які ускладнюють впровадження інноваційних підходів до фахової підготовки майбутніх викладачів інструментально-виконавської майстерності у закладах вищої освіти та запропоновано шляхи їх вирішення. В ході дослідження використані загальнонаукові методи пізнання: індукції та дедукції, аналізу та синтезу, асоціації та аналогії.

За результатами дослідження встановлено, що при підготовці викладачів інструментально-виконавської майстерності використовуються традиційні підходи, які є застарілими та неефективними. В зв'язку з цим існує необхідність у застосуванні інноваційних підходів до фахової підготовки майбутніх викладачів музичних дисциплін (компетентісного, інтерактивного, цифрового, практико-орієнтованого). Впровадження таких підходів у закладах вищої освіти можливе за умови вирішення ряду проблем, до яких можна віднести: застарілі навчальні програми; недостатню підготовку викладачів до використання інноваційних методів; відсутність доступу до сучасного обладнання та технологій; недостатню практичну складову навчання; низьку мотивацію студентів до навчання за інноваційними програмами; відсутність системної підтримки та фінансування інноваційних проєктів в галузі музичної освіти. Вирішення зазначених проблем потребує здійснення наступних заходів: актуалізація навчальних програм і введення інноваційних методів навчання; підвищення кваліфікації викладачів; обмін досвідом між викладачами з різних закладів і регіонів; самовдосконалення викладачів; забезпечення доступу до сучасного обладнання та технологій; покращення практичної складової навчання; підвищення мотивації студентів до навчання за інноваційними програмами; системна фінансова підтримка з боку держави.

Практичне значення дослідження полягає в можливості застосування отриманих результатів музичними закладами вищої освіти для підготовки майбутніх педагогів.

Ключові слова: інноваційні підходи, інструментально-виконавська майстерність, інтерактивний підхід, гейміфікація, віртуальна реальність.

Yuliia HRYTSUN,

orcid.org/0000-0003-4829-6608

PhD in Arts,

Associate Professor at the Department of the Art Disciplines

T.H. Shevchenko National University "Chernihiv Colehium"

(Chernihiv, Ukraine) yuliagritysun72@gmail.com

Viktoria SHUBINA,

orcid.org/0000-0001-6106-2537

*Lecturer at the Department of Musicology, Instrumental Training
and Methods of Music Education*

*Khmelnyskyi Humanitarian-Pedagogical Academy
(Khmelnitskyi, Ukraina) viktoriaiph2013@gmail.com*

Olena SPOLSKA,

orcid.org/0000-0002-2397-2035

*Postgraduate Student at the Department of Academic
and Popular Vocal and Sound Directing*

*National Academy of Managers of Culture and Arts,
Leading Specialist of the Administration*

*Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
(Ternopil, Ukraine) olenadovbush84@gmail.com*

INNOVATIVE APPROACHES TO THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF INSTRUMENTAL AND PERFORMING SKILLS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

The article is devoted to the study of innovative approaches to the training of students of music institutions of higher education in the specialty "Instrumental and Performing Arts". The relevance of the study is due to the low quality of music education in Ukraine, the need for its renewal and modernization.

The purpose of the article is to develop recommendations aimed at overcoming the problems in the field of music education that hinder the implementation of innovative approaches to the training of competitive teachers of instrumental and performing skills. To achieve this goal, the study solved a number of tasks: the concept of "instrumental performance skills" and the tasks facing the teacher of instrumental performance skills were defined; traditional approaches to the training of teachers in this discipline were considered; existing innovative approaches were analyzed; problems that complicate the implementation of innovative approaches to the professional training of future teachers of instrumental performance skills in higher education institutions were identified and ways to solve them were proposed. The study used general scientific methods of cognition: induction and deduction, analysis and synthesis, association and analogy.

The results of the study have shown that traditional approaches are used in the training of instrumental and performing arts teachers, which are outdated and ineffective. In this regard, there is a need to apply innovative approaches to the professional training of future teachers of music disciplines (competence-based, interactive, digital, practice-oriented). Implementation of such approaches in higher education institutions is possible if a number of problems are solved, including: outdated curricula; insufficient training of teachers to use innovative methods; lack of access to modern equipment and technologies; insufficient practical component of training; low motivation of students to study under innovative programs; lack of systemic support and funding for innovative projects in the field of music education. The solution to these problems requires the following measures: updating curricula and introducing innovative teaching methods; advanced training of teachers; exchange of experience between teachers from different institutions and regions; self-improvement of teachers; providing access to modern equipment and technologies; improving the practical component of training; increasing students' motivation to study under innovative programs; systemic financial support from the state.

The practical significance of the study lies in the possibility of applying the obtained results by music higher education institutions for the training of future teachers.

Key words: *innovative approaches, instrumental and performing skills, interactive approach, gamification, virtual reality.*

Постановка проблеми. Класичні підходи до фахової підготовки майбутніх викладачів інструментально-виконавської майстерності в закладах вищої освіти України не відповідають вимогам сучасного ринку праці та технологій. Традиційні методи

навчання не враховують індивідуальних потреб студентів та не забезпечують практичного досвіду, необхідного для успішної роботи в сучасному світі.

Швидкий темп змін у сфері технологій та музичного мистецтва вимагає від майбутніх

викладачів постійного оновлення знань та вмінь, що неможливо без використання інноваційних підходів до їх фахової підготовки. Такі підходи дозволяють забезпечити високу якість освіти та адаптувати її до вимог сучасного світу. Новітні технології та методи навчання допомагають студентам краще засвоювати матеріал, підвищувати мотивацію до навчання та розвивати творчі здібності. Крім того, інноваційні підходи дозволяють підвищити ефективність навчання та сприяють розвитку критичного мислення та самостійності студентів.

Важливим аспектом інноваційних підходів є забезпечення компетентності майбутніх викладачів у використанні новітніх технологій та методів навчання. Отримання студентами якісної освіти, підвищення їхнього рівня знань та навичок у сфері інструментально-виконавської майстерності вимагає наявності в компетенції викладачів знань про найсучасніші підходи та інструменти навчання.

Таким чином, інноваційні підходи до фахової підготовки майбутніх викладачів інструментально-виконавської майстерності є ключовим елементом розвитку сучасної музичної освіти та підвищення конкурентоздатності випускників. Відповідно, використання інноваційних методів навчання є необхідною умовою розвитку закладів вищої освіти України та підвищення їхньої приєднаності для студентів та викладачів.

Враховуючи важливість використання інноваційних підходів до фахової підготовки майбутніх викладачів інструментально-виконавської майстерності, тема дослідження має неабияку актуальність.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Інноваційні підходи до фахової підготовки майбутніх викладачів музичних дисциплін розглядаються в роботах багатьох вітчизняних науковців: Тімашевої Т. М. (2008), Ходоровського В. І. (2014), Бриліна Б. А. (2010), Гусейнової Л. В. (2011); Федоришина В. І. (2014), Ковальової-Гончарюк Л. О. (2021), Походзея І. І. (2014) та інших. Однак недостатньо дослідженим на сьогоднішній день залишається питання застосування інноваційних підходів до фахової підготовки майбутніх викладачів інструментально-виконавської майстерності у закладах вищої освіти.

Мета статті – розроблення рекомендацій, спрямованих на подолання проблем у сфері музичної освіти, які перешкоджають реалізації інноваційних підходів до підготовки конкурентоспроможних викладачів інструментально-виконавської майстерності.

Виклад основного матеріалу. Для розкриття теми дослідження вважаємо за необхідне розглянути поняття «інструментально-виконавська майстерність». На думку Тімашевої Т. М., інструментально-виконавська майстерність – це комплексний процес набуття музично-теоретичних та виконавських знань, умінь і навичок, формування музично-естетичного досвіду та виконавської культури (Тімашева, 2008: 160–164). Ходоровський В. І. вважає, що інструментально-виконавська майстерність є здатністю глибокого осягнення музики та передачі її характеру і змісту слухачам (Ходоровський, 2014: 691–697). Інші науковці, такі як Брилін Б. А., Гусейнова Л. В. і Федоришин В. І., визначають інструментальну майстерність як здатність яскраво змальовувати художні образи, досконало та артистично втілювати музичний твір в реальному звучанні та доносити його інтерпретаційну концепцію до аудиторії (Брилін, 2010: 11–18; Гусейнова, 2011: 60–63; Федоришин, 2014: 17–21). На думку цих дослідників, важливим є поєднання технічної складової музиканта-інструменталіста з його високою духовною культурою. У своєму дослідженні поняття «інструментально-виконавська майстерність» Ковальова-Гончарюк Л. О. вказує на те, що це складна система знань, умінь, навичок, психічних процесів та якостей особистості, яка дозволяє успішно виконувати професійно-педагогічні завдання, зокрема, ті, що стоять перед сучасним викладачем інструментально-виконавської майстерності (Ковальова-Гончарюк, 2021: 22–25).

Таким чином, виконання професійно-педагогічних завдань викладачем інструментально-виконавської майстерності потребує від нього не тільки вміння володіти інструментом та грати на ньому, а й розуміння того, як ефективно передавати свої знання та досвід учням. Багато в чому це залежить від професіоналізму та фахової підготовки самого викладача.

В Україні підготовка викладачів інструментальної майстерності здійснюється в наступних навчальних закладах:

- Київська національна музична академія України імені П. І. Чайковського (КНМАУ);
- Львівська національна музична академія імені М. Лисенка;
- Державний музичний педагогічний інститут імені Ревуцького (ДМПІ);
- Донецька національна музична академія імені С. Прокоф'єва;
- Харківська національна академія мистецтв імені І. П. Котляревського тощо (Довідник ВНЗ, 2023).

Рис. 1. Основні компоненти традиційної системи викладання музики

Примітка: розроблено авторами

Здебільшого при підготовці викладачів інструментальної майстерності використовуються традиційні підходи до фахової підготовки, які базуються на класичній системі викладання музики та педагогіки. Основні компоненти такої підготовки наведені на рис. 1.

Традиційні підходи часто не відповідають сучасним вимогам. При їх застосуванні майбутній викладач не отримує необхідних знань, умінь

та практичних навичок. В результаті, втрачається мотивація до вивчення музичної дисципліни. Все це призводить до погіршення якості музичної освіти. Так, з 1993 року і по сьогоднішній день в Україні спостерігається скорочення кількості музичних коледжів, мистецьких та музичних шкіл, а також зменшення кількості учнів та студентів, які навчаються в музичних закладах освіти (Походзей, 2015: 82–95). Інтерес до музич-

Таблиця 1

Інноваційні підходи до фахової підготовки майбутніх викладачів інструментально-виконавської майстерності (Гуревич, 2012: 156; Лабунець, 2014: 352)

Інноваційні підходи	Практичне застосування
Компетентісний підхід	Компетентісний підхід передбачає акцент на розвитку певних компетенцій у майбутніх викладачів, таких як педагогічна, музична, дослідницька та організаційна компетенції. Це дозволяє студентам розвивати необхідні навички та знання, щоб бути успішними в ролі викладачів
Інтерактивний підхід	Інтерактивний підхід передбачає активну участь студентів у процесі навчання та викладання. Викладачі можуть використовувати інтерактивні методи навчання, такі як дискусії, дебати, групові проекти та інші, щоб студенти були більш активними в процесі навчання
Цифровий підхід	Цифровий підхід передбачає використання сучасних технологій для поліпшення процесу навчання та викладання. Студенти можуть використовувати спеціальні програми для відтворення та аналізу власної музики, а викладачі – різноманітні інструменти для створення інтерактивних уроків та оцінювання робіт студентів. При цифровому підході застосовуються різноманітні інноваційні методи навчання, такі як гейміфікація, віртуальна реальність, мультимедійні матеріали тощо
Практико-орієнтований підхід	Практико-орієнтований підхід робить акцент на практичному навчанні, дозволяючи студентам отримати практичний досвід через стажування та інші форми практичної підготовки

Примітка: систематизовано авторами

ного мистецтва втрачається ще під час здобуття початкової освіти, про що свідчить опитування компанії Mastercard, проведене серед школярів 2–6 класів закладів загальної середньої освіти України. Згідно з результатами, отриманими в результаті цього опитування, було виявлено, що лише 45% учням подобаються уроки музичного мистецтва. 43% учнів вважають уроки музики модними та сучасними. Крім того, уроки музики вважають важливими лише 26% учнів (Цікаві та захопливі уроки, 2020). Основною причиною такої ситуації є низька кваліфікація вчителів, застарілі методики викладання, які вони використовують, та невміння мотивувати учнів до вивчення музичного мистецтва. В зв'язку з цим, існує необхідність у застосуванні інноваційних підходів до фахової підготовки майбутніх викладачів музичних дисциплін, в тому числі, інструментально-виконавської майстерності (табл. 1).

Отже, існують різні інноваційні підходи до професійної підготовки майбутніх викладачів інструментально-виконавських дисциплін у закладах вищої освіти. Ці підходи варіюються від компетентнісного та практико-орієнтованого до інтерактивного та цифрового. Зазначені інноваційні підходи надають студентам навички та знання, необхідні для того, щоб стати успішними вчителями та викладачами в закладах загальної середньої освіти, музичних школах, школах мистецтв, музичних коледжах та інших закладах освіти України.

Успішне впровадження інноваційних підходів та їх застосування у фаховій підготовці майбутніх викладачів інструментально-виконавської майстерності в закладах вищої освіти можливе за умови вирішення ряду проблем, спричинених складною соціально-економічною, політичною та культурною ситуацією в Україні. Такими проблемами є:

- застарілі навчальні програми, які використовуються більшістю музичних закладів освіти;
- недостатня підготовка викладачів до використання інноваційних методів;
- відсутність доступу до сучасного обладнання та технологій;
- недостатня практична складова навчання;
- низька мотивація студентів до навчання за інноваційними програмами;
- відсутність системної підтримки та фінансування інноваційних проєктів в галузі музичної освіти.

Для вирішення зазначених проблем пропонуються наступні рішення:

- актуалізація навчальних програм і введення інноваційних методів навчання. Навчальні програми потрібно актуалізувати з урахуванням

останніх тенденцій у галузі музичної освіти та включити в них інноваційні методи навчання;

- підвищення кваліфікації викладачів. Викладач інструментально-виконавської майстерності повинен мати достатній рівень компетентності, щоб забезпечити ефективне навчання студентів. Тому важливо організувати систему постійного підвищення кваліфікації викладачів, яка має включати інформаційно-комунікаційні технології, особистісно-орієнтоване навчання, інтерактивні форми роботи, професійне самовдосконалення тощо;

- обмін досвідом між викладачами з різних закладів і регіонів, що сприятиме підвищенню якості навчання та взаємного збагачення педагогічним досвідом. Для цього можна проводити форуми, конференції, вебінари тощо;

- самовдосконалення викладачів. Для цього потрібно надавати доступ до електронних бібліотек, баз даних та інших джерел інформації. Наразі в Україні реалізується проєкт «Безцінні уроки музики», основна мета якого – популяризувати музичне мистецтво серед школярів (Цікаві та захопливі уроки, 2020). Компанія Мастеркард спільно з МОН запустила сайт pricelessmusic.com.ua, на якому зібрані матеріали для вчителів музичного мистецтва (конспекти уроків, методи та вправи, медіа-матеріали тощо) (Перезавантажуй уроки, 2023). На жаль, для викладачів музичних ЗВО подібні проєкти не реалізуються, тому необхідно провести такі заходи:

- забезпечення доступу студентів до сучасного обладнання та технологій, шляхом фінансування їх закупівлі та підтримки;

- покращення практичної складової навчання шляхом забезпечення можливості студентам отримання практичного досвіду, стажувань, участі в майстер-класах та інших формах практичної роботи;

- підвищення мотивації студентів до навчання за інноваційними програмами шляхом організації курсів та семінарів, які розкриватимуть переваги інноваційного підходу до викладання, надання студентам можливість здобути додаткові сертифікати та відзнаки за успішне вивчення інноваційних програм;

- залучення до навчального процесу відомих майстрів та викладачів з великим досвідом викладання та виконавства, які зможуть передати свої знання та досвід студентам;

- системна підтримка з боку держави та фінансування інноваційних проєктів в галузі музичної освіти.

Висновки. Інноваційні підходи до фахової підготовки майбутніх викладачів інструментальної майстерності є важливим елементом у покращенні

щенні якості освіти та підготовці кваліфікованих фахівців. Такі підходи дозволяють створити сприятливі умови для розвитку творчого потенціалу майбутніх викладачів та підвищення їх професійної компетентності.

Успішне впровадження інноваційних підходів до фахової підготовки майбутніх викладачів інструментальної майстерності у закладах вищої освіти України ускладнюється рядом проблем. Такими проблемами є: застарілі навчальні програми; недостатня підготовка викладачів до використання інноваційних методів; відсутність доступу до сучасного обладнання та технологій; недостатня практична складова навчання; низька мотивація студентів до навчання за інноваційними програмами; відсутність системної під-

тримки та фінансування інноваційних проєктів в галузі музичної освіти. Вирішення зазначених проблем потребує здійснення наступних заходів: актуалізація навчальних програм і введення інноваційних методів навчання; підвищення кваліфікації викладачів; обмін досвідом між викладачами з різних закладів і регіонів; самовдосконалення викладачів; забезпечення доступу до сучасного обладнання та технологій; покращення практичної складової навчання; підвищення мотивації студентів до навчання за інноваційними програмами; системна підтримка з боку держави.

Практичне значення дослідження полягає в можливості застосування отриманих результатів музичними закладами вищої освіти для підготовки майбутніх педагогів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брилін Б. А. Здатність до мистецької рефлексії як ознака фахової майстерності майбутніх учителів музики. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Сер. : Педагогічні науки.* 2010. С. 11–18.
2. Гуревич Р. С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід: навчальний посібник. Вінниця : ТОВ «Планер», 2012. 156 с.
3. Гусейнова Л. В. Готовність до інструментально-виконавської діяльності: структурний аналіз. *Науковий вісник Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка.* 2011. Вип. 18. С. 60–63.
4. Довідник ВНЗ. Osvita.ua. 2023. URL: <https://osvita.ua/vnz/guide/search-17-0-0-123-0.html>
5. Ковальова-Гончарюк Л. О. Інструментально-виконавська майстерність учителя музичного мистецтва як характеристика його професійної майстерності. *Новий вимір науки та освіти. Педагогіка і психологія.* 2021. № IX (98). Вип. 247. С. 22–25.
6. Лабунець В. М. Інноваційні технології інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики: теорія та методика. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП ЗволейкоД. Г., 2014. 352 с.
7. Perezavantazhuy uroki muzyki razom z Mastercard. Pricelessmusic. 2023. URL: <https://pricelessmusic.com.ua/>
8. Походзей І. І. Часоп. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. 2015. № 2. С. 82–95.
9. Тімашева Т. М. Інструментально-виконавська підготовка майбутніх учителів музики у системі вищої педагогічної освіти. *Педагогічний дискурс.* 2008. Вип. 4. С. 160–164.
10. Ходоровський В. І. Теоретичні основи формування виконавської майстерності майбутнього вчителя музики в процесі фахової підготовки. *Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття : матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф. Київ, 2014. С. 691–697.*
11. Федоришин В. І. Акмеологічний напрям побудови особистісних стратегій музично-педагогічної діяльності студентів інститутів мистецтв. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Сер. 14. Теорія і методика мистецької освіти.* 2014. Вип. 16 (2). С. 17–21.
12. Цікаві та захопливі уроки музики: стартує проєкт із перезавантаження шкільних музичних уроків. МОН. 2020. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/cikavi-ta-zahoplivi-uroki-muziki-startuye-proyekt-iz-perezavantazhennya-shkilnih-muzichnih-urokiv>

REFERENCES

1. Brylin B. A. Zdatnist do mystetskoï refleksii yak oznaka fakhovoi maïsternosti maïbutnikh uchyteliv muzyky [Ability to artistic reflection as a sign of professional skill of future music teachers]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho derzhavnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho.* Ser.: Pedahohichni nauky., 2010, pp. 11–18 [in Ukrainian].
2. Hurevych R. S. Informatsiyni tekhnolohiyi navchannya: innovatsiynyy pidkhid: navchal'nyy posibnyk [Information technologies of education: an innovative approach: a study guide]. Vinnytsya: TOV «Planer», 2012. 156 p. [in Ukrainian].
3. Huseynova L. V. Hotovnist do instrumentalno-vykonavskoi diialnosti: struktturnyi analiz [Readiness for instrumental and executive activity: structural analysis]. *Naukovyi visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. O. Dovzhenka,* 2011, Vyp. 18, pp. 60–63 [in Ukrainian].
4. Dovidnyk VNZ [Directory of universities]. Osvita.ua. 2023. URL: <https://osvita.ua/vnz/guide/search-17-0-0-123-0.html> [in Ukrainian].
5. Kovalova-Honchariuk L. O. Instrumentalno-vykonavska maïsternist uchytelia muzychnoho mystetstva yak kharakterystyka yoho profesiinoï maïsternosti [Instrumental and performing skill of a music teacher as a characteristic of his professional skill]. *Novyy vymir nauky ta osvity. Pedahohika i psykholohiya,* 2021, Nr. IX (98), Vyp. 247, pp. 22–25 [in Ukrainian].

6. Labunets V. M. Innovatsiini tekhnolohii instrumentalno-vykonavskoi pidhotovky maibutnoho vchytelia muzyky: teoriia ta metodyka [Innovative technologies of instrumental and performing training of the future music teacher: theory and methodology]. Kamianets-Podilskyi: Vydavets Zvoleyko D. H., 2014. 352 p. [in Ukrainian].
7. Perezavantazhuy uroky muzyky razom z Mastercard [Reboot Music Lessons with Mastercard]. Pricelessmusic. 2023. URL: <https://pricelessmusic.com.ua/> [in Ukrainian].
8. Pokhodzey I. I. Chasop. Nats. muz. akad. Ukrayiny im. P. I. Chaikovskoho [Chasop. National music Acad. of Ukraine named after P. I. Tchaikovsky]. 2015, Nr. 2, pp. 82–95 [in Ukrainian].
9. Timasheva T. M. Instrumentalno-vykonavska pidhotovka maibutnikh uchyteliv muzyky u systemi vyshchoi pedahohichnoi osvity [Instrumental and performing training of future music teachers in the system of higher pedagogical education. Pedagogical discourse]. *Pedahohichnyy dyskurs*, 2008, Vyp. 4, pp. 160–164 [in Ukrainian].
10. Khodorovskiy V. I. Teoretychni osnovy formuvannya vykonavskoi maisternosti maibutnoho vchytelia muzyky v protsesi fakhovoi pidhotovky. [Theoretical foundations of the formation of performance skills of a future music teacher in the process of professional training.]. *Profesiina mystetska osvita i khudozhnia kultura: vyklyky XXI stolittya: materialy Mizhnarod. nauk.-prakt. konf. Kyiv*, 2014, pp. 691–697 [in Ukrainian].
11. Fedoryshyn V. I. Akmeolohichnyy napryam pobudovy osobystisnykh stratehiy muzychno-pedahohichnoyi diyal'nosti studentiv instytutiv mystetstv [Acmeological direction of building personal strategies of music-pedagogical activity of students of art institutes]. *Naukovyy chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova: Teoriya i metodyka mystets'koyi osvity*, 2014, Ser. 14, Vyp. 16 (2), pp. 17–21 [in Ukrainian].
12. Tsikavi ta zakhoplyvi uroky muzyky: startuye projekt iz Perezavantazhennya shkil'nykh muzychnykh urokiv [Interesting and exciting music lessons: a project to reboot school music lessons is starting]. MON. 2020. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/cikavi-ta-zahoplyvi-uroki-muziki-startuye-proyekt-iz-perezavantazhennya-shkilnih-muzichnih-urokiv> [in Ukrainian].